

Fiche 11: Mededeling inzake Onderwijs en Opleiding na 2010

1. Algemene gegevens

Voorstel:

Communication on an updated strategic framework for open coordination on Education and Training policies and systems

Datum Commissiedocument: 16 december 2008

Nr. Commissiedocument: COM(2008)865 final

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=197776

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: SEC(2008)3047 en SEC(2008)3048

Behandelingstraject Raad: : via Raadswerkgroep Onderwijs, naar de OJC-raad van 16-2-2009

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van OCW

2. Essentie voorstel

Met deze mededeling bouwt de Commissie voort op het werkprogramma van de Raad "Onderwijs en Opleiding 2010" uit 2002 dat onderdeel uitmaakt van de Lissabon strategie. Nu het werkprogramma bijna ten einde loopt, is dit het moment waarop de Commissie terugblijkt op wat er tot nu toe is bereikt en vooruit kijkt naar de toekomstige samenwerking tussen lidstaten op het gebied van onderwijs en opleiding.

In het voorstel benoemt de Commissie vier gebieden als strategische uitdagingen voor de periode tot en met 2020. Het betreft (1) leven lang leren en mobiliteit, (2) kwaliteit en efficiëntie, (3) kansengelijkheid en burgerschap en (4) innovatie en creativiteit inclusief ondernemerschap. Deze strategische uitdagingen dienen volgens de Commissie de komende jaren het uitgangspunt te zijn voor de samenwerking in EU-verband. Per uitdaging worden ook de korte-termijnprioriteiten voor 2009/2010 beschreven.

Binnen het Onderwijs en Opleiding-programma werken de lidstaten en de Commissie samen op basis van de Open Methode van Coördinatie (OMC), met name door het meten van de voortgang op afgesproken doelstellingen (benchmarks). Deze werkmethode kan volgens de Commissie verbeterd worden door de bestaande informele High Level Group op het terrein van onderwijs te versterken, beter en efficiënter gebruik te maken van de zgn. 'peer learning activiteiten' (thematische werkgroepen van experts uit lidstaten), en door in voortgangsrapportages specifiek in te gaan op de prioritaire acties.

In het werkprogramma Onderwijs en Opleiding 2010 is het werken met benchmarks volgens de Commissie waardevol gebleken. Om de samenwerking op de vier geïdentificeerde strategische uitdagingen te ondersteunen stelt de Commissie nu voor om het aantal benchmarks in het werkprogramma Onderwijs en Opleiding 2020 uit te breiden van vijf naar tien.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie schetst in deze mededeling een strategisch kader waarbinnen Europese samenwerking plaats kan vinden. In het voorstel formuleert de Commissie een inhoudelijke gezamenlijke agenda zowel voor de lange (t/m 2020) als de korte (2009/2010) termijn, maar er worden geen concrete maatregelen aangekondigd. De lidstaten worden verzocht deze inhoudelijke agenda te onderschrijven.

Daarnaast worden voorstellen gedaan om de werkmethode te verbeteren. Meest in het oog springend daarbij is het voorstel om het aantal benchmarks uit te breiden van vijf naar tien.

De Commissie doet in deze mededeling een voorstel voor de volgende benchmarks incl. streefwaarden voor 2020:

Leven lang leren en mobiliteit		
1. Leven Lang Leren	15% van de volwassenen (25-64 jaar) neemt deel aan Leven Lang leren- activiteiten	Bestaande benchmark

2. Mobiliteit	Benchmark moet nog ontwikkeld worden	Nieuwe benchmark
Kwaliteit en efficiëntie		
3. Basisvaardigheden	Het aandeel 15-jarige leerlingen met lage vaardigheden in lezen, rekenen en natuurwetenschappen is maximaal 15%	Bestaande benchmark, maar uitgebreid. Voorheen alleen leesvaardigheid, nu ook rekenen en natuurwetenschappen
4. Vreemde talen	Ten minste 80% van de leerlingen in het lager secundair onderwijs krijgt les in tenminste twee vreemde talen	Nieuwe benchmark
5. Investeren in hoger onderwijs	De publieke en private uitgaven aan het hoger onderwijs moeten ten minste 2% van het BBP bedragen	Nieuwe benchmark
6. Hoger opgeleiden	Ten minste 45% van de 30-34 jarigen moet een diploma behaald hebben op tertiair niveau	Gewijzigde benchmark. Voorheen aandeel 20-24 jarigen met een startkwalificatie (diploma havo, vwo of mbo-2)
7. Werkgelegenheid	Benchmark moet nog ontwikkeld worden	Nieuwe benchmark
Kansengelijkheid en burgerschap		
8. Voor- en vroegschoolse educatie	Ten minste 90% van de 4-jarigen moet deelnemen aan voor- vroeg-schoolse educatie	Nieuwe benchmark
9. Voortijdig schoolverlaters	Het aandeel voortijdig schoolverlaters onder 18-24 jarigen mag niet hoger zijn dan 10%	Bestaande benchmark
Innovatie en creativiteit inclusief ondernemerschap		
10. Innovatie en Creativiteit	Benchmark moet nog ontwikkeld worden	Nieuwe benchmark

De bestaande benchmark 'Aantal promovendi in exacte vakken en techniek onder 20-29 jarigen' vervalt.

Nederland beoordeelt de bevoegdheidsvaststelling en de subsidiariteit van het voorgestelde samenwerkingskader positief. Op grond van artikel 149 (en 150) van het EG-verdrag draagt de Gemeenschap bij aan de ontwikkeling van onderwijs van hoge kwaliteit door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en hun activiteiten waar nodig aan te vullen en te ondersteunen. Het in het voorstel beschreven strategisch kader voor de periode tot 2020 respecteert deze bevoegdheid en de voorgestelde gezamenlijke agenda heeft meerwaarde, met name vanwege het feit dat het het leren van elkaar faciliteert.

Echter, de proportionaliteit van de voorgestelde werkwijze binnen het werkprogramma Onderwijs en Opleiding 2020 wordt door Nederland negatief beoordeeld met name waar het gaat om het formuleren van Europese benchmarks. In de visie van Nederland vergt het realiseren van het doel de lidstaten te ondersteunen bij de verbetering van hun onderwijsstelsels niet het formuleren van een tiental Europese streefwaarden.

Deze mededeling heeft voor Nederland geen financiële gevolgen, behoudens (beperkte) kosten voor data-verzameling indien de nieuw te ontwikkelen benchmarks geen gebruik zouden maken van reeds beschikbare statistische gegevens.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland onderschrijft in grote lijnen de inhoudelijke uitdagingen die de Commissie in haar voorstel heeft geformuleerd. Veel van de uitdagingen die de Commissie noemt, zijn ook op de Nederlandse beleidsagenda terug te vinden. Dit betekent evenwel niet noodzakelijkerwijs dat de nationale (Nederlandse) prioriteiten op onderwijsterrein één op één aansluiten bij de strategische uitdagingen binnen de EU als geheel.

Nederland ziet de meerwaarde van Europa op het gebied van onderwijs met name in het leren van elkaar en wil in dit verband benadrukken dat verantwoordelijkheden op het gebied van onderwijs en opleiding op het niveau van de lidstaten liggen. Nederland ondersteunt dan ook het gebruik van de methode van open coördinatie binnen het Onderwijs en Opleidingprogramma als een niet-bindende samenwerkingsvorm waarbinnen de lidstaten en de Commissie gezamenlijk aan een overeengekomen werkprogramma werken. Ook steunt Nederland het voorstel van de Commissie om de Peer Learning Activiteiten te versterken.

Om de resultaten in het eigen land en in de EU als geheel te evalueren en om goede praktijken in andere lidstaten op het spoor te komen, zijn valide, consistente en eenvoudig te interpreteren internationaal vergelijkbare indicatoren onontbeerlijk.

Echter, het afspreken van gezamenlijke EU-streefwaarden (benchmarks op specifieke terreinen van het onderwijs) heeft in de visie van Nederland weinig meerwaarde. In de visie van Nederland zijn de bestaande vijf benchmarks niet altijd even waardevol gebleken. Nederland is dan ook tegen het uitbreiden van het aantal benchmarks. Het formuleren van doelstellingen op specifieke terreinen van het onderwijs is een nationale verantwoordelijkheid. De benchmarks zoals de Commissie voorstelt op specifieke terreinen van het onderwijs hebben ook te veel de vorm van een Europees gemiddelde zonder daarbij ruimte te laten voor differentiatie per lidstaat. Nederland vindt dat dit geen toegevoegde waarde heeft in een EU van 27 verschillende lidstaten.

De door de Commissie voorgestelde benchmark over mobiliteit wordt door Nederland wel waardevol geacht, aangezien dit grensoverschrijdende mobiliteit betreft en de EU hier een eigenstandige rol in speelt via het Leven Lang Leren-programma.

Om de administratieve lastendruk, met name voor de scholen, te beperken zal Nederland bij de Commissie blijven benadrukken dat er voornamelijk met reeds bestaande statistische gegevens gewerkt moet worden. Ook maakt Nederland zich zorgen over de toenemende rapportagedruk en zal er daarom voor pleiten de (nationale) rapportageverplichtingen over de voortgang op de doelstellingen zoveel mogelijk te beperken.

Nederland hecht er ten slotte aan dat het werkprogramma voor Onderwijs en Opleiding goed aansluit bij de mogelijke opvolger van de Lissabon strategie voor Groei en Werkgelegenheid na 2010. Zoals de Commissie zelf ook al aangeeft in haar mededeling, is het van belang dat het werkprogramma waar nodig hieraan aangepast kan worden.